

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v škofijsk.
poslopju (Bischofhof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Volitve in volilni red.

Nove volitve se bližajo in treba je, da se z njimi začnemo zopet ukvarjati. Zlasti kmeti ljudje bi morali sedaj dobro vedeti, pri čem da so in kaj jim je tirjati od prihodnjih kandidatov, kedar se jim bodo prišli v poslance ponujati. Zastran volitev odloči največ volilni red, t. j. postava, po kateri se voli in ki tudi število poslancev posameznim volilcem odmerja. V tej važi reči je sedaj z številkami dokazano, da se je kmetiskim ljudem premalo, mestnim itd. pa preveč poslancev odmerilo, če se namreč ozir vzame na število kmetiskih in mestnih prebivalcev in na svoto njihovih davkov. Politični nasledek temu je sedanje gospodstvo liberalne stranke. Kajti prebivalci mest in trgov, potem veliki posestniki se držijo večidel vsi liberalne stranke. Na kmetih pa še mnogo velja znani pregovor: staro vino, stari denar in stara vera. Kmet je sploh bolj konservativen, ker skuša to ohraniti, kar mu varuje njegov stan, jezik, navade, krščansko življenje in prepričanje. Toda bivši minister Schmerling je l. 1860 za deželne zbornice izdelal volilne rede tako, da so mestni ljudje in veliki posestniki skup dobili več poslancev, kakor pa kmeti ljudje. Vsled tega je prišel liberalizem na vrh, začela se je liberalna doba, čije dobrote prav trdno čutimo na primer pri dačnih knjižnicah itd. Srečno pridobljeno gospodstvo je liberalna stranka na vsak način hotla ohraniti in utrditi. To je dosegla najbolj z novim volilnim redom za državni zbor, kateri red še sedaj velja. Kmeti volilci bi se ga naj vselej in dobro spominjali, kedar imajo nove volitve. Ni dvomiti, da bodo takrat vselej in povsod pa tudi trdno izpraševali svoje kandidate, kaj da o volilnih redih sploh in zastran onega za državni zbor posebi mislijo. —

Vsega prebivalstva, za katero ovi volilni red velja, štejemo 20 milijonov; namreč: 4931 velikih posestnikov, 499 udov trgovinskih zbornic, blizu 4 milijone mestjanov in tržanov in 16¹/₃ milijona kmetiskih ljudi. Državnih poslancev je vseh 353.

Eden poslanec pride torej poprek na vsakih 56 000 prebivalcev. Kmetiskih poslancev bi torej biti moralo ³/₄, mestnih in tržanskih ¹/₄, t. j. prvih 275, drugih pa 88, na 4931 velikih posestnikov in na 499 udov trgovinskih zbornic nebi spadal noben poslanec. Kako pa je v resnici? Tako: 499 trgovinčarjev voli 21 poslancev, 4931 velikih posestnikov 85, mesta in trgi 116 (z trgovinčarji torej skup 137), kmetje pa samo 131. Z drugimi besedami: 4931 velikih posestnikov ima toliko volilne pravice, kolikor 10 milijonov kmetov (2000krat več) in 499 trgovinčarjev velja toliko, kolikor 2¹/₂ milijona kmetov; 24 trgovinčarjev že voli 1 poslanca; velikih posestnikov 51 tudi 1 poslanca; v mestih in trgih voli 33.307 (namesto 56.000) 1 poslanca, kmetiskih ljudi pa je treba naštet, da imajo 1 poslanca: 125.561 (namesto 56.000).

Take so razmere pri nas vsled volilnega reda, katerega je izdelala liberalna stranka — očitno ne na politično korist — da o drugi molčimo — kmetiskemu prebivalstvu, katero sedaj skoro edino sv. Cerkev daje mešnikov, cesarju največ vojakov, državi pa največ denarjev. Ako tedaj kmetško prebivalstvo hoče tudi politično toliko veljati, kolikor plačuje v krvi in denarjih, mora pred vsem, se vendar z postavnimi sredstvi, delati na to, da se njemu neugodni volilni red spremeni, in v ta namen je treba konservativnih, kmetu res udatih in srčnih poslancev, ne pa liberalnih kričačev ali pa kakih političnih mevž. Liberalen poslanec ne bo glasoval zoper volilni red, ki je liberalcem toliko ugoden. Vrana ne kljuva vrani očes!

Resolucije ali sklepi

splošnega shoda avstrijskih katoličanov na Dunaju
meseca maja 1877.

F. Cerkvena umetnost.

III. Premišljevaj, da zamore le koristiti, ako vsak duhovnik, kakor tudi sploh ako katoliški verniki vedó, koliko je sv. Cerkva gledé umetnosti storila, potem ako umevajo razvitek krščanske umetnosti in iz tega zajemajo večje spoštovanje

do Cerkve; premišljeva, da so dijaška semenišča predstopnje do duhovniških semenišč, da mora za duhovnika velikega pomena biti, ako razumeva zgodovinski zazvitek za cerkvo potrebnih umetniških reči, kakor tudi popolno izražanje cerkvenih resnic v ustvarbah umetnosti; premišljeva, da so ustmena predavanja, pojasnjena z primernimi sredstvi, ne dajo popolnem dobro nadomestiti po nobenem zasebnem še tako marljivem prebiranju strokovnjaških listov; premišljeva, da so bogoslovske vednosti itak že v mnogovrstni dotiki in tesni zvezi z umetelnostno zgodovino in starinoslovjem; premišljeva, da se od duhovnika, v starinoslovju cerkvene umetnosti izvedenega, da pričakovati izvrstno čišlanje in skrb ohranjanja spomenikov cerkvene umetnosti srednjega veka; premišljeva, da duhovnik, kateri je v tej reči izveden, kaže jako zaželjeno sposobnost, ljudstvu, s katerim je v najbližnji dotiki, biti voditelj in učnik v umevanju in ljubezni za blažji umetniški ukus, da se torej nadejanja Cerkve, države in človeške družbe gledé njihovih skupnih koristi pri umetelnosti in jenem napredku v tem poduku vjemajo; premišljeva, da tudi na protestantskih vseučiliščih v Nemškem od vlade nastavljeni profesorji učijo starinoslovje cerkvene umetnosti, da je torej nekaj enakega tem več pričakovati od vseučilišč in od učilnih zavodov v katoliških državah: izreka shod avstrijskih katoličanov željo, naj bi se od odločevalne cerkvene strani, kolikor je to mogoče, mislilo na priredjenje predavanj iz zgodovine in starinoslovja krščanske umetnosti v duhovniških semeniščih in bogoslovnihah po zgledu škofij, katere že kaj takega imajo, pri kateri reči se pa še posebič mora priporočati, naj se v dijaških semeniščih poduk v risanju kot obligaten zaukaže in tako uravna, da bo zamogel kot predstopnja za bodoči poduk v cerkveni umetelnosti v bogoslovju služiti.

IV. Premišljeva, da se zaradi znane topografične in narodne različnosti v cesarstvu ima centralno delovanje za krščansko umetnost boriti z znatnimi težavami, in da zlasti različnost jezikov krepek vseh centralnega lista za umetnost za branije; premišljeva, da bi tak centralen list, odtegnjen lokalnim potrebam in prašanjem, potrebne podpore poprej pogrešal, kakor pa list namenjen manjšim krogom, ki pa mu podajajo mnogo naravnih pogojev obstanka; premišljeva, da tako od mnogih oddaljeno podvzetje pravega umevanja in prizadevanja za umetelnost po vseh delih cesarstva vendar nebi pospeševalo, med tem ko pa lokalni listi laglje lokalnim potrebam ustrezajo in lokalno prizadevanje za umetelnost vzbujajo in podpirajo: sklene shod avstrijskih katoličanov izdavanje centralnega lista v zadevi cerkvene umetnosti za celo cesarstvo opustiti ter na izdavanje in podpiranje večjih in lokalno opravičenih listov delati.

Gospodarske stvari.

Špinača.

M. O tem izvrstnem sočivju se je že v lanjskem letniku obširneje pisalo, ker pa se pri nas še vse premalo obraja in prideluje, jo bočemo tukaj zopet našim vrtnarjem in gospodinjam priporočiti, zlasti zaradi tega, ker je špinača jedno tistih sočivij, ki se morejo razun ob času globokega snega ali prav hudega mraza skoraj skozi celo leto rabiti. Glavna posejatev se vrši zdaj meseca avgusta, da je pozno v jesen, po zimi in spomladi te prikuhe kaj v roke vzeti. Poleg tega se pa more še pred avgustom ali po avgustu tudi sejati. Pa tudi brž spomladi se more špinača sejati in tedaj je jo treba vsakih štirnajst dni novo gredico posejati. Spomladanska in poletna setev se da le jedenkrat porezati, ker rastline prenašlo v stebila gredo; druge setve pa se morejo večkrat rezati. Najprikladnejše se seje po vrstah 8—12 palcev vsaksebi. Vendar jo pa tudi sejejo med vrste korenstva, pa tudi za obrobke ob grabovih in fižolovih gredicah. Za kraje, ki imajo posebno hudo zimo, se posebno ozkolistna špinača priporoča. Od širokolistne pa se manj semena potrebuje.

Našim kuharicam prijazna beseda.

M. Znana reč je, da ima marsiktera kuharica navado meso ali pa tudi razno sočivje bodi si, da čvrsto ostane ali pa brez vsega premislika, po cele ure v vodi namakati in v nji ležati puščati. To ravnanje pa je popolnoma krivo in napačno, ker se po takem vsaka tvarina, naj je že živalskega ali rastlinskega vira, pokvari in poslabša. Voda ima namreč v viši meri, kakor se po navadno misli, moč, v njej ležeče tvarine izsesivati in ravno najnežnejši, tedaj najboljši delki se najprej iz njih potegnejo. Kolikor več ima ktera studenčnica raznih soli v sebi — in skoraj ni nobene, ki bi jih čisto nič ne imela, toliko večja je njena moč na razne tvarine. Veča ali manjša množina apna, ktero ima skoraj vsaka studenčnica v sebi, živalsko in rastlinsko vlakno strdi. Ne smelo bi se tedaj meso in druge prikuhe dalj časa v vodi puščati, kakor je ravno potrebno. Nekatere kuharice vedo iz skušnjje, da je špargelj, salata, vohret itd. manj nježna in okusna, ako so se te stvari pred kuhanjem dalj časa še v vodi spirale. One se tedaj varujejo take izprane prikuhovine na trgu kupiti. Ta izsezivna moč vode se gledé kube še vse premalo skrbno porajta.

M. Les ne gnjuje in se ne vneme, če se najpoprej tako vse mokrote in v njem tičečega terpentinovca oprosti. Spravi se potem v priprave cilindre in se v njega spravi z silno močjo apno in voda z žvepleno kislino vred, kar vse v tauke ljuknjice lesne vdere. Na to se les zopet posuši in, kakor potrebno, porabi. Žveplena kislina deluje na apno